

ZOMAR EEN STRAAT DOOR DE EEUWEN HEEN

EEN WANDELING DOOR 12.000 JAAR GESCHIEDENIS

Leerkrachthandleiding E5 Informatief

Les 1 - 10 : 'Zomaar een straat door de eeuwen heen'

Inhoudsopgave

Overzicht 'Zomaar een straat door de eeuwen heen'	5
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	6
Les 1.....	8
Les 2.....	12
Les 3.....	14
Les 4.....	16
Les 5.....	20
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10.....	22
Les 6.....	24
Les 7.....	28
Les 8.....	30
Les 9.....	32
Les 10.....	36
Antwoorden werkschrift	39
Antwoorden kopieerbladen	43
Antwoorden toetsen	45
Kopieerbladen	49

Overzicht 'Zomaar een straat door de eeuwen heen'

Les	1-5	6-10
Bladzijde	7 t/m 25	26 t/m 45
Woordenschat	de welvaart de nederzetting het comfort ploeteren verzwaard de gewassen eren de sikkel het fort de smid offeren opgericht	de infectie de apotheker verbrijzelen de herberg restaureren de ruïne importeren populair patrouilleren dreggen het monument de architectuur
Begrijpend Lezen	- Op basis van de kaft, de afbeeldingen en kopjes voorspellen waar het boek over zal gaan. - Informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.	- Uitleggen waarom bepaalde sleutelwoorden of details wel of niet belangrijk zijn voor de tekst (samenvatten).
Technisch lezen op woordniveau	Woordcategorie: Woorden met -iaa- en -ioo-.	Woordcategorie: Woorden met -g- als /zj/.
Toetsopdrachten*	Begrijpend lezen: 3 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag	Begrijpend lezen: 3 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag
Schrijfopdrachten**	Een verhaal met een probleem en een oplossing schrijven met behulp van vraagwoorden.	Een stripverhaal maken met daarin een probleem en een oplossing.

***Toets:** Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

****Schrijfopdrachten:** Er kan voor gekozen worden om een schrijfopdracht uit te spreiden over twee weken. Maak in dat geval een keuze uit de bovenstaande opdrachten.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'Zomaar een straat door de eeuwen heen' van Anne Millard

Een blik op een en dezelfde straat door de eeuwen heen, van de vroegste Steentijd tot nu.

Sommige straten en steden zijn splinternieuw, maar andere zijn juist oeroud. Je gaat op ontdekkingsreis door zo'n eeuwenoude straat en maakt kennis met de bewoners van toen en nu.

Simon Schuil reist met je mee. Hij heeft een tijdmachine en reist daarmee van de Steentijd via de Romeinse tijd en de Middeleeuwen naar het heden.

De lesdoelen van les 1-5:

'Zomaar een straat door de eeuwen heen' van Anne Millard blz. 7 t/m 25	
Technisch en vloeiend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen aangeven hoe een straat door de tijd heen verandert. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.
Opdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen verbreden en verdiepen hun woordkennis. - De leerlingen hanteren strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen en het onthouden van woorden. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen.
Begrijpend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen op basis van de kaft, de afbeeldingen en kopjes voorspellen waar het boek over zal gaan en activeren hun voorkennis over de geschiedenis. - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst in eigen woorden weergeven.
Woordcategorie: (facultatief)	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen woorden met -iaa- en -ioo- correct en vloeiend lezen.
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen een verhaal met een probleem en een oplossing schrijven met behulp van vraagwoorden.

Vorbereiding (voorafgaand aan de week):

- Leg de teambakken klaar met boeken, werkschriften, spiekbrieven, ABCD blad met wasknijper per leerling, voldoende kopieën van teamwoordbonnen en een kopie van de teamlijst.*
- Zet het digibordschema 'Zomaar een straat door de eeuwen heen'* klaar (les 1-5).
- Hang de woordmuur op.
- Leg het kopieerblad woordenschat* klaar ('betekenisvolle zinnen', les 3).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 4).
- Leg het kopieerblad schrijfofdracht* klaar (les 5)

Facultatief:

- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 4).
- Print het kopieerblad 'Vloeiend lezen'* (les 4).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	de welvaart	8	<i>De rijkdom.</i>
1.	de nederzetting	8	<i>Een bewoonde plaats.</i>
1.	het comfort	8	<i>Het gemak.</i>
1.	ploeteren	8	<i>Heel hard werken.</i>
2.	verzwaard	11	<i>Zwaarder maken.</i>
2.	de gewassen	12	<i>Alles wat er groeit aan planten.</i>
2.	eren	12	<i>Iets of iemand bewonderen.</i>
2.	de sikkel	13	<i>Werktuig om gras en graan mee te maaien.</i>
3.	het fort	14	<i>Een groot en sterk gebouw.</i>
3.	de smid	14	<i>Iemand die metaal bewerkt.</i>
3.	offeren	14	<i>Iets aanbieden.</i>
3.	opgericht	15	<i>Rechtop zetten.</i>

Les 1

**Samenwerk
vaardigheid:**

- Door de teams te bepalen.

Lesdoel:

- De leerlingen kunnen op basis van de kft, de afbeeldingen en de kopjes voorspellen waar het boek over gaat.
- De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

Materialen:

- 'Zomaar een straat door de eeuwen heen', blz. 7 t/m 9
- woordmuur
- werkschrift les 1
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

1. Terugblik. *Voordat u begint met de introductie van het nieuwe boek, blik dan eerst terug op het voorgaande boek.*

2. Vooruitblik. *"Vandaag gaan we lezen in het boek 'Zomaar een straat door de eeuwen heen' van Anne Millard. Maar eerst kiezen we weer een samenwerkvaardigheid voor deze week. Overleg in je team aan welke vaardigheid jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op je teamlijst. Kijk maar eens op de poster 'Hoe werken we samen'."*

Lees eventueel de vaardigheden en het bijbehorende gedrag voor. Geef de leerlingen tijd om te overleggen en antwoord te geven.

"We gaan de komende lessen hier (noem de samenwerkvaardigheid) vooral op letten. We gaan vandaag ook weer oefenen met vraag & antwoord. Maar eerst gaan we voorspellen waar dit nieuwe boek over zal gaan."

VOORSPELLEN: NIEUW BOEK

Doel: De leerlingen kennen de structuur van een informatief boek.

DDU

1. Ophalen van de kennis. *"Dit nieuwe boek heet 'Zomaar een straat door de eeuwen heen' van Anne Miller. Bekijk de voor- en achterkant van het boek eens. Lees ook het stukje tekst op de achterkant. Blader ook door het boek, bekijk de plaatjes en lees de kopjes. Wat voor soort boek denken jullie dat dit is, een informatief boek of een boek met een verhaal?"* **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een paar leerlingen de beurt.** *"Dit is een informatief boek. Er staan feiten in over hoe een straat verandert door de eeuwen heen. De schrijver van het boek wil dat mensen meer leren over vroeger en over verschillende periodes in de geschiedenis. Wat weten jullie zelf al over de geschiedenis en hoe een straat er vroeger uit zag? Denk zelf eerst even na en overleg daarna met je team wat jij voor bijzonderers daarover weet."*

**tijd
GH**

2. Opdracht. *Laat de leerlingen met elkaar overleggen en komen tot een teamantwoord.*

5 minuten

3. Uitwisselen met de groep. *Kies een nummer voor de beurt. Laat degene kort het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord.*

"Jullie weten al best veel over dit onderwerp. Misschien lees je straks iets wat je nog niet wist over de geschiedenis en welke dingen er allemaal zijn veranderd."

**///
tip**

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

Schrijf de voorkennis op in een woordweb op het bord.

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

	1. Lees alle woorden van de week voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
	2. De leerlingen schrijven de woorden van de week en de bladzijdenummers in de woordenlijst.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	klaaropdracht les 1
	3. Woorden van de week. “Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste vier woorden weten. Het tweede woord is ‘de nederzetting’. Als ik naar het woord kijk dan weet ik niet wat het hele woord betekent. Maar ik weet wel een deel van het woord betekent. In het woord staat het woord ‘zet’. Ik weet wat ‘nederzetten’ betekent, dit woord lijkt erg op ‘nederzetting’. Wat zal ‘de nederzetting’ dan betekenen? Denk zelf even na en overleg daarna met je maatje/team hoe je uit kunt leggen wat ‘de nederzetting’ betekent.” Geef de leerlingen de mogelijkheid om eerst zelf na te denken en daarna uit te wisselen met het maatje/team. Geef via het trekken van een lollystokje een beurt. Waardeer actief luistergedrag met punten voor het team. “Ik schrijf dit achter het woord op de woordmuur. Bespreek met je maatje/team wat je weet van de andere woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben.” Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) het actief luistergedrag en leg uit dat het team daarom de punten krijgt.
DDU	
///	
GH	
→	Noteer de suggesties op de woordmuur. “De rest van de week is jullie opdracht om de betekenis van elk woord in een goede zin onder de woorden op te schrijven in het werkschrift. Dit kun je doen als je klaar bent met je werk. In de laatste les van deze week gaan we de woordenlijst inleveren. Zorg ervoor dat iedereen deze lijst af heeft, want jullie kunnen hier punten mee verdienen.”
	4. Modeling. Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

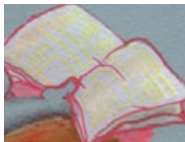
	1. Uitleg. “We gaan straks lezen en tijdens het lezen gaan we memo’s plakken. Maar het gaat anders dan bij verhelderen en bij samenvatten. We plakken de memo’s nu bij de zinnen of woorden die ons kunnen helpen om antwoord te geven op de vragen. De vragen staan in je werkschrift bij les 1. Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vraag goed door. Als je iets leest waarmee je de vraag kunt beantwoorden dan plak je daar een memo. Dat zijn de aanwijzingen voor de antwoorden op de vragen.”
	2. Modeling. “Kijk maar eens op jullie spiekbrief ‘vraag & antwoord’. Vaak begint een opzoekvraag met het vraagwoord ‘wie’, ‘wat’, ‘waar’, ‘wanneer’, ‘waarom’ of ‘hoe’. In je werkschrift zie je zo’n opzoekvraag. Met welk vraagwoord begint de eerste vraag in het werkschrift?” DDU. “De eerste vraag begint met het vraagwoord ‘wat’. De vraag is: ‘Wat verbouwen boeren rond hun nederzetting?’ Achter deze vraag staat tussen haakjes (8). Dit betekent dat we het antwoord kunnen vinden op bladzijde 8. Met je maatje ga je na het lezen de memo’s vergelijken en samen met je team bedenken je nog twee opzoekvragen.” Geef tijd voor het lezen van de vragen.
DDU	
	3. Zelfstandig lezen: bladzijde 7 t/m 9. Memo’s plakken op aanwijzingen die helpen om de vraag te beantwoorden.
tijd	<u>10 minuten</u>
	4. Maatjeswerk: memo’s vergelijken met maatje. Uitleggen aan elkaar waarom dat een goede aanwijzing is en waarom het helpt bij het beantwoorden van de vraag.
	<u>10 minuten</u>

tijd klaar	woordbonnen, duolezen: <u>bladzijde 8 en 9</u> 5. Team. “Vergelijk nu ook de memo’s met de rest van je team. Bedenk samen een antwoord op de vragen van les 1 en maak hier een mooie zin van. Schrijf dit antwoord in het werkschrift.” <i>Zie handleiding: Antwoorden werkschrift.</i>
tip	<u>10 minuten</u>
tijd	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
///	<i>Geef de teams de mogelijkheid om hun antwoorden te delen met de groep.</i>
tip	

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

DDU	<p>1. Voorspelling. “Aan het begin van de les heb je een voorspelling gedaan over het soort boek en hoe een straat er lang geleden uit zag. Nu heb je al een stuk gelezen. Klopt je voorspelling over hoe een straat er vroeger uit zag?” DDU. Geef leerlingen tijd om na te denken en geef een aantal leerlingen de beurt.</p> <p>2. Woorden van de week. “We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de eerste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tekenen van het woord 2. uitbeelden van het woord 3. woordweb 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”
GH	Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.
///	Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.
facultatief	Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - samenwerkingvaardigheid - woorden van de week - voorspellen - lezen en vraag & antwoord - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en vraag & antwoord
tip	Speel een Braingame naar keuze

Les 2

Lesdoel: - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

Materialen: - 'Zomaar een straat door de eeuwen heen', blz. 10 t/m 13
- werkschrift les 2
- Brain Game, nr. 10

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik	- woorden van de week - voorspelling - lezen en vraag & antwoord
vooruitblik	- woorden van de week - lezen en vraag & antwoord

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de middelste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

GH

→
///

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. Woorden van de week. "Elke dag helpen we elkaar om woorden te verhelderen. Vandaag gaan we kijken naar de woorden 5 t/m 8. Deze woorden staan in de tekst van vandaag. Wat weten we al van de woorden? Misschien ken je een deel van het woord, misschien weet je waar het woord mee te maken heeft, of misschien ken je zelfs de betekenis. Bespreek (één van) de woorden 5 t/m 8 en denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over (één van) de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer een goede samenwerking met punten.**

"We weten nu al meer over de vier woorden van vandaag. Deze woorden komen in de tekst voor die we straks gaan lezen. De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

3. Modeling. Als meerdere leerlingen de vraag naar betekenis niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

4. Woordenlijst/bonnen. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de teambon. Stop deze hierna in de schatkist."

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

1. Uitleg. "We gaan straks lezen en tijdens het lezen gaan we memo's plakken. Net zoals in de vorige les plakken we de memo's bij de woorden die ons kunnen helpen bij het antwoord geven op de teamvragen. De vragen van les 2 staan in je werkschrift. Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door. De eerste vraag gaat over de eerste boeren. De vraag is: 'Welke nieuwe dingen hebben de mensen geleerd?' Achter de vraag staat een nummer, op deze bladzijde kun je het antwoord vinden (12). Ik weet dus dat ik op bladzijde 12 moet kijken voor het antwoord. Ik zie het in het eerste stuk op bladzijde 12 het antwoord: 'Ze hebben bovendien nieuwe dingen geleerd, zoals pottenbakken, stoffen weven en metaal bewerken'. Hier plak ik een memo bij. Als ik het erover eens ben met het hele team, schrijf ik dat op bij antwoord op vraag, schrijf maar met mij mee." **Schrijf de zin; 'De mensen hebben nieuwe dingen geleerd zoals pottenbakken, stoffen weven en metaal bewerken'.** "Als je iets leest waarmee je de vraag kunt beantwoorden, plak je daar een memo. Bedenk zelf ook nog een opzoekvraag."

Net als in de vorige les vergelijk je straks de memo's met je maatje en samen met het team vul je de antwoorden op de teamvragen verder in." **Geef tijd voor het lezen van de vragen.**

2. Zelfstandig lezen: bladzijde 10 t/m 13. Memo's plakken op aanwijzingen die helpen om de vraag te beantwoorden.

tijd 10 minuten
klaar woordenlijst, woordbonnen

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken met maatje. Uitleggen aan elkaar waarom dat een goede aanwijzing is en waarom het helpt bij het beantwoorden van de vraag.

tijd 10 minuten
klaar woordenlijst, woordbonnen, duolezen: bladzijde 12 en 13

4. Team. "Vergelijk nu ook de memo's met de rest van je team. Bedenk samen een antwoord op de teamvragen en maak hier een mooie zin van. Schrijf dit antwoord op bij les 2 in het werkschrift."

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten**
tip *Geef de teams de mogelijkheid om hun antwoorden te delen met de groep.*

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

1. Woorden van de week. "We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de middelste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren:

1. tekenen van het woord
2. uitbeelden van het woord
3. woordweb
4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..)."

GH **Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.**

/// **Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.**

facultatief **Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).**

terugblik

- woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

vooruitblik

- woorden van de week (kopieerblad 'betekenisvolle zinnen')
- lezen en vraag & antwoord

Les 3

- Lesdoel:**
- De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week.
 - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

- Materialen:**
- 'Zomaar een straat door de eeuwen heen', blz. 14 t/m 17
 - werkschrift les 3
 - kopieerblad week 1 'betekenisvolle zinnen'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - lezen en vraag & antwoord
- vooruitblik**
- woorden van de week (kopieerblad 'betekenisvolle zinnen')
 - lezen en vraag & antwoord

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- GH**
- ///
1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en lees ze daarna nog eens in koor.
 2. **Woorden van de week.** "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer samenwerking met punten.**
 3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.
 4. **Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor een woordbon. Stop deze hierna in de schatkist."

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

- DDU**
- tijd klaar**
- ///
tijd klaar
- ///
tip
1. **Uitleg.** "In de vorige les hebben we twee vragen beantwoord met hulp van de bladzijden uit dit boek. Vandaag gaan we drie vragen beantwoorden. Kijk in het werkschrift en lees de vragen goed door. Kijk hierbij goed naar de paginanummers. Zijn deze vragen opzoekvragen of nadenkvragen?" **DDU. Geef tijd voor het lezen van de vragen.** "De vragen starten met de vraagwoorden én ik kan de antwoorden in de tekst vinden. Daarom zijn dit opzoekvragen."
 2. **Zelfstandig lezen: bladzijde 14 t/m 17. Memo's plakken op aanwijzingen die helpen om de vraag te beantwoorden.**
10 minuten
woordenlijst, woordbonnen, stilleesboek
 3. **Maatjeswerk: memo's vergelijken met maatje. Uitleggen aan elkaar waarom dat een goede aanwijzing is en waarom het helpt bij het beantwoorden van de vraag.**
Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
10 minuten
woordenlijst, woordbonnen, duolezen: bladzijde 16 en 17
 4. **Team.** "Vergelijk nu ook de memo's met de rest van je team. Bedenk samen een antwoord op de teamvragen en maak hier een mooie zin van. Schrijf dit antwoord op bij les 3 in het werkschrift."
- Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten**
Geef de teams de mogelijkheid om hun antwoorden te delen met de groep.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen.

facultatief	1. Woorden van de week. “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met betekenisvolle zinnen.” Geef tijd voor het maken van het werkblad. “Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij het plaatje.
	Laat de leerlingen per plaatje steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.
///	
facultatief	Bespreek de woordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).
terugblik	<ul style="list-style-type: none">- woorden van de week- lezen en vraag & antwoord- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none">- toets- voorbereiding schrijf-/tekenopdracht
	facultatief <ul style="list-style-type: none">- boekenclub: “Wie gaat er lezen?”- logboekje- woorddrijtjes

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Zomaar een straat door de eeuwen heen'
blz. 18 t/m 21
- toetsboekje, toets les 4
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 4
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week (kopieerblad 'betekenisvolle zinnen')
- lezen en vraag & antwoord

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfopdracht
- logboekjes uitdelen & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst of de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 18 t/m 21 en de vragen maken.

tijd 30 minuten

klaar woordenlijst, klaaropdrachten afmaken, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." *Oefen dit eventueel.* Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.

tijd 10 minuten

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een verhaal schrijven met daarin een probleem en een oplossing m.b.v. vraagwoorden

1. Uitleg. "In de volgende les gaan jullie weer werken aan een schrijfopdracht en ik ga vandaag alvast de uitleg hierover geven. In het begin van het boek maakten we kennis met Simon Schuil, de tijdreiziger. In elke tijdsperiode is hij op de afbeelding te vinden. Simon Schuil heeft een tijdmachine, daarmee kan hij terugreizen in de tijd en zien hoe mensen vroeger leefden. Stel je nu eens voor dat jij en je maatje een tijdmachine hebben en je samen terugreist naar de Middeleeuwen. Je komt aan in een Middeleeuwse stad en bekijkt alles wat er te zien is.

Maar op het moment dat jullie terug willen reizen naar onze tijd, blijkt de tijdmachine stuk te zijn. Dit is een groot probleem! Jullie stappen weer uit de tijdmachine en zoeken naar een oplossing om de tijdmachine te repareren. Welke oplossing bedenken jullie? Gebruik bij het verhaal bedenken steeds de woorden: **wie, wat, waar, wanneer, waarom, hoe** en maak er vragen van. Bijvoorbeeld: Waar stond de tijdmachine? Wie hielp mee de tijdmachine te repareren? Gebruik ook de woorden **eerst, daarna en laatst**, zodat het verhaal in de goede volgorde staat.

DDU

DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt. “Hoe wordt in jullie verhaal het probleem van de kapotte tijdmachine opgelost?”

2. Opdracht. “De volgende keer ga je dus een verhaal schrijven over de tijdmachine waarmee je met je maatje naar de Middeleeuwen reist. Maar op het moment dat je samen terug wil gaan reizen naar het nu, blijkt de tijdmachine stuk te zijn. Je gaat vandaag alvast nadenken over de titel van je verhaal en over een oplossing voor de tijdmachine die stuk is. Lees alvast de afvinklijst goed door, dan kun je de volgende keer gelijk met de opdracht beginnen.”

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

tijd
tip
///
tip

1. Logboekje. “Vandaag ga je samen met je team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt.”

10 minuten

Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

Bespreek eventueel alvast de opdrachten voor de volgende keer.

2. Opdracht. “In de vorige les hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn thuisleesboek gaat voorlezen. We hebben ook afgesproken dat je eerst aan je teamleden gaat vertellen waar je boek overgaat. Dan snappen zij het verhaal dat je straks gaat voorlezen beter. Deze Top staat ook op de nieuwe lijst van Tips en Tops. Dus voordat je leest ga je eerst even kort vertellen waar je boek over gaat en daarna begin je met lezen. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”

tijd

10 minuten

3. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. “Vertel nu aan elkaar waarom je een Tip of een Top gegeven hebt en leg goed uit waarom.”

tijd
///

10 minuten

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

4. Voorlezen. Wie wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan Tops geven.

FACULTATIEF: WOORDCATEGORIE → WOORDEN MET -IAA- EN -IOO-

Doel: De leerlingen kunnen -iaa- en -ioo- woorden correct en vloeiend lezen.

1. Uitleg. “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Vandaag oefenen we woorden met -iaa- en -ioo-. Bijvoorbeeld het woord ‘indiaan’. Deze woorden klinken anders dan je ze schrijft. Je ziet de ‘i’ en de ‘aa’ maar je spreekt het uit als iejaa. Bij ‘riool’ zie je de ‘i’ en de ‘oo’ maar je zegt iejoo.”

2. Lees de woorden van les 4 in het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor.

3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij en controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.

tip

Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen.

Laat de groep Tips en Tops geven.

→

Noteer welke leerlingen de rijtjes vloeiend en correct kunnen lezen (vloeiend lezen).

AFRONDING

facultatief	1. Woorden van de week. Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).
terugblik	<ul style="list-style-type: none">- toets- voorbereiding schrijf-/tekenopdracht- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
→	facultatief <ul style="list-style-type: none">- boekenclub: "Wie leest de volgende keer?" Zet de namen op het bord.- logboekjes: "Deze nemen jullie weer mee naar huis."- woordrijtjes
voorblik	<ul style="list-style-type: none">- schrijf-/tekenopdracht- team van de week
tip	Speel een Brain Game naar keuze.

Les 5

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een verhaal met een probleem en een oplossing schrijven met behulp van vraagwoorden.

Materialen: - 'Zomaar een straat door de eeuwen heen', blz. 22 t/m 25
- werkschrift les 5
- kopieerblad schrijfpdracht les 5

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding schrijf-/tekenopdracht
- logboekje & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

vooruitblik - woorden van de week
- schrijfpdracht
- inleveren woordenlijst
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

facultatief *Indien u merkt dat de woorden van de week nog niet bij de leerlingen beklijven, herhaal dan de woorden van de week zoals hieronder beschreven.*

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.

2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.

tijd 5 minuten

GH **3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.**

/// **Geven van een teamantwoord: punten.**

SCHRIJFOPDRACHT: VERHAAL OVER DE KAPOTTE TIJDMACHINE

Doel: De leerlingen kunnen een verhaal met een probleem en een oplossing schrijven met behulp van vraagwoorden.

1. Zelfstandig lezen. Laat de leerlingen het hoofdstukken 'Een Middeleeuws dorp' en 'Een Middeleeuwse Stad' lezen (bladzijde 22 t/m 25).

2. Uitleg. "Samen met je maatje ga je een verhaal schrijven over de tijdmachine waarmee jullie naar de Middeleeuwen reizen. Maar op het moment dat jullie terug willen gaan reizen naar het nu, blijkt de tijdmachine stuk te zijn. In de vorige les hebben jullie al over de titel van het verhaal en de oplossing nagedacht. We hebben net in het boek de bladzijdes over De Middeleeuwen gelezen. Welke personen of voorwerpen uit de Middeleeuwse stad zouden in jullie in je verhaal kunnen gebruiken om het probleem van de tijdmachine op te lossen?"

DDU **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt.**

3. Opdracht. "Schrijf met je maatje het verhaal stap voor stap op de kladversie van het werkschrift bij les 5. Als je klaar bent kun je tekeningen maken bij de verschillende stappen in het verhaal. Tekeningen kunnen helpen om de volgorde van het verhaal duidelijker te maken."

tip *Schrijf eventueel de vraagwoorden : **wie, wat, waar, wanneer, waarom, hoe** op het bord, om het verhaal wat uitgebreider te laten schrijven d.m.v. het maken van vragen.*

*Bespreek eventueel ook de woorden die je zou kunnen gebruiken bij het schrijven om het verhaal in de goede volgorde te zetten en, om het woord 'toen' zo min mogelijk te herhalen. Bijvoorbeeld: **eerst, daarna, vervolgens, nadat, voordat, als laatste, enz.***

tijd 20 minuten

klaar	tekeningen maken bij de verschillende stappen van het verhaal.
	3. Maatje/netversie. “Bespreek aan de hand van de afvinklijst elkaars tekst. Bespreek daarna samen hoe het verhaal nog duidelijker kan worden, bijvoorbeeld door de woorden eerst, daarna en laatst te gebruiken. Schrijf het verhaal daarna in het net over op het kopieerblad.”
tijd ///	<u>20 minuten</u> Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
	6. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.
tijd	<u>15 minuten</u>
	7. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak (“Wat ga je volgende keer anders/hetzelfde doen?”) voor de volgende keer.
tip	<i>Noteer in welke mate het de leerling gelukt is om aan de eisen van de schrijfofdracht te voldoen.</i>

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen op de woordbonnen.

	1. Woorden van de week: schatkist. “In onze schatkist zitten de woordbonnen met betekenisvolle zinnen die we als team gemaakt hebben. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende keer. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar mooie zinnen laten horen.”
///	Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.
	2. Woorden van de week: woordenlijst. “Vandaag levert iedereen de woordenlijst in. Deze wordt nagekeken en de punten hiervoor noteer je op de teamlijst.”
tip	<i>Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om te letten of ieder teamlid de juiste bladzijden genoteerd heeft, de betekenis van elk woord heeft opgeschreven en een goede betekenisvolle zin heeft gemaakt. Gebruik deze informatie om in de volgende lessen de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijk naamwoorden).</i>
	3. Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’.
	“Tel het aantal punten dat je vandaag hebt verdiend en overleg met elkaar waarom ik jullie die punten heb gegeven. Tel vervolgens het totaal aantal punten bij elkaar op.”
	Wie is het team van de week?
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - samenwerkingvaardigheid - schrijfofdracht - team van de week
vooruitblik	- verder lezen in: ‘Zomaar een straat door de eeuwen heen’

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10

De lesdoelen van les 6-10:

'Zomaar een straat door de eeuwen heen' – Anne Millard bladzijde 26 t/m 45	
Technisch en vloeiend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de verhaallijnen herkennen en volgen. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.
Opdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen verbreden en verdiepen hun woordkennis. - De leerlingen hanteren strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen en het onthouden van woorden. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.
Begrijpend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst in eigen woorden weergeven.
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen een stripverhaal maken met daarin een probleem en een oplossing.
Woordcategorie: (facultatief)	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen woorden met –g- als /zj/ correct en vloeiend lezen.

Voorbereiding (voorafgaand aan de week):

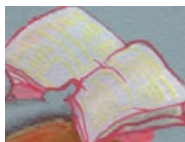
- Leg de teambakken met de nieuwe teamlijsten* klaar.
- Zet het digibordschema 'Zomaar een straat door de eeuwen heen'* klaar (les 6-10).
- Hang de woordmuur op.
- Leg het kopieerblad woordenschat * klaar ('afbeeldingen', les 8).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 9)
- Leg het kopieerblad schrijf-/tekenopdracht* klaar ('strip', les 10).

Facultatief:

- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 9).
- Print het kopieerblad 'Vloeiend lezen'* (les 9).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
6.	de infectie	26	Besmetting met een virus of bacterie.
6.	de apotheker	27	Iemand die medicijnen maakt en verkoopt.
6.	verbrijzelen	29	In kleine stukjes vernielen of kapot gaan.
6.	de herberg	29	Een eenvoudig hotel.
7.	restaureren	30	In de oude staat herstellen.
7.	de ruïne	30	De resten van een verwoest of vervallen gebouw.
7.	importeren	31	Vanuit het buitenland invoeren in je eigen land.
7.	populair	31	Wat veel mensen leuk of aantrekkelijk vinden.
8.	patrouilleren	34	Bewaken door regelmatig langs te lopen of te rijden.
8.	dreggen	36	De bodem van het water afzoeken met een stok of een haak.
8.	het monument	37	Een gebouw dat uit het verleden stamt.
8.	de architectuur	37	De bouwstijl van een gebouw.

Les 6

Samenwerk vaardigheid: - Door de teams te bepalen.

Lesdoel: - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week.
- De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

Materialen: - 'Zomaar een straat door de eeuwen heen', blz. 26 t/m 29
- woordmuur
- werkschrift les 6
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

tip **1. Terugblik.** "Vandaag gaan we verder lezen in 'Zomaar een straat door de eeuwen heen'. Maar eerst kiezen we weer een samenwerkvaardigheid voor deze week. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op je teamlijst. Kijk maar eens op de poster 'Hoe werken we samen'."

Lees eventueel de vaardigheden en het bijbehorende gedrag voor.

Geef de leerlingen tijd om te overleggen en antwoord te geven.

2. Vooruitblik. "We gaan de komende lessen hier (noem de samenwerkvaardigheid) vooral op letten. We gaan vandaag weer verder lezen en antwoorden op opzoekvragen vinden. Maar eerst gaan we kijken naar de woorden van de week."

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

tijd klaar **1. Lees alle woorden van de week voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.**
2. De leerlingen schrijven de woorden van de week in het werkschrift in de woordenlijst.
10 minuten
klaaropdracht les 6

3. Woorden van de week . "Bespreek met je team wat je weet van de eerste vier woorden. Misschien ken je een deel van het woord, misschien weet je waar het woord mee te maken heeft, of misschien ken je zelfs de betekenis. Bespreek (één van) de woorden en denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over (één van) de vier woorden van vandaag."

GH **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden**
→ **op de woordmuur. Doe dit ook bij de andere woorden. Waardeer een goede samenwerking met punten. Noteer de suggesties op de woordmuur.** "We weten nu al meer over de vier woorden of korte zinnen van vandaag. De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden. De rest van de week is jullie opdracht om de betekenis van elk woord in een betekenisvolle zin onder de woorden op te schrijven in het werkschrift. Dit kun je doen als je klaar bent met lezen. Bij les 5 gaan we de woordenlijst inleveren. Zorg ervoor dat iedereen deze lijst af heeft, want jullie kunnen hier punten mee verdienen."

/// **4. Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

DDU **1. Terugblik.** "In de vorige lessen hebben we veel gelezen over vroeger en hoe een straat steeds verandert. Heb je ook iets geleerd wat je nog niet wist?" **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een paar leerlingen de beurt.**

DDU	<p>2. Voorkennis activeren. “De komende lessen komt de geschiedenis van na de Middeleeuwen tot nu aan de beurt. Wat weten jullie daar al over?” DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een paar leerlingen de beurt.</p> <p>3. Uitleg. “We gaan straks lezen en tijdens het lezen gaan we memo’s plakken. We plakken de memo’s bij de zinnen of woorden die ons kunnen helpen om antwoord te geven op de vragen. De vragen staan in je werkschrift bij les 6. Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door. Als je iets leest waarmee je één van de drie vragen kunt beantwoorden dan plak je daar een memo. Dat zijn de sleutelwoorden voor de antwoorden op de vragen.”</p> <p>4. Modeling. “Ik doe het even voor. De eerste vraag is ‘Wat is een andere naam voor de pest?’ Ik ga lezen.” Lees het begin van bladzijde 26 voor. “De Zwarte Dood komt in 1347 via het Verre Oosten Europa binnen. Ik plak een memo op ‘De Zwarte Dood.’ Straks gaan jullie lezen en memo’s plakken op eventuele antwoorden. Daarna bedenken jullie zelf ook nog een opzoekvraag. Maar voordat je gaat lezen, neem je de vragen in het werkschrift goed door.” Geef tijd voor het lezen van de overige vragen.</p> <p>5. Zelfstandig lezen: bladzijde 26 t/m 29. Memo’s plakken op antwoorden op de vragen.</p>
tijd klaar	<p><u>10 minuten</u></p> <p>6. Maatjeswerk: memo’s vergelijken met maatje. Uitleggen aan elkaar waarom dat een goede aanwijzing is en waarom het helpt bij het beantwoorden van de vraag.</p>
tijd klaar	<p><u>10 minuten</u></p> <p>woordbonnen, duolezen: <u>bladzijde 26 t/m 29</u></p> <p>7. Team. “Vergelijk nu ook de memo’s met de rest van je team. Bedenk samen een antwoord op de vragen van les 6 en maak hier een mooie zin van. Schrijf dit antwoord in het werkschrift.”</p>
tijd tip ///	<p><u>10 minuten</u></p> <p><i>Zie handleiding: ‘Antwoorden werkschrift’.</i></p> <p>Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.</p> <p><i>Geef de teams de mogelijkheid om hun antwoorden te delen met de groep.</i></p>

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

	<p>Woorden van de week. “We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de eerste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tekenen van het woord 2. uitbeelden van het woord 3. woordweb 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”
GH	<p>Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.</p>
///	<p>Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.</p>
facultatief	<p>Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 10).</p>

terugblik

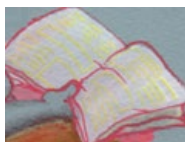
- samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord

///

- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

vooruitblik

- woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord

Les 7

- Lesdoel:**
- De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week.
 - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

- Materialen:**
- 'Zomaar een straat door de eeuwen heen', blz. 30 t/m 33
 - woordmuur
 - werkschrift les 7
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - lezen en vraag & antwoord
- vooruitblik**
- woorden van de week
 - lezen en vraag & antwoord

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de middelste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- GH**
-
- ///**
- 1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.**
 - 2. Woorden van de week.** "Elke dag helpen we elkaar om woorden te verhelderen. Vandaag gaan we kijken naar de woorden 5 t/m 8. Deze woorden staan in de tekst van vandaag. Wat weten we al van de woorden? Misschien ken je een deel van het woord, misschien weet je waar het woord mee te maken heeft, of misschien ken je zelfs de betekenis. Bespreek (één van) de woorden 5 t/m 8 en denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over (één van) de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer een goede samenwerking met punten.**
"We weten nu al meer over de vier woorden van vandaag. Deze woorden komen in de tekst voor die we straks gaan lezen. De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."
 - 3. Modeling.** Als meerdere leerlingen de vraag naar betekenis niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.
 - 4. Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

- GH**
- ///**
- 1. Uitleg.** "De vorige keer hebben we gelezen over de pest en een stad in oorlog. We gaan straks twee nieuwe hoofdstukken lezen. Maar voordat we dat gaan doen voorspellen we waar de hoofdstukken over zullen gaan. De titels van de hoofdstukken zijn: 'Een tijd van welvaart' en 'Barre tijden.'"
 - 2. Opdracht.** "Pak je spiekbrieff 'voorspellen' erbij en denk na over wat er gaat gebeuren en veranderen in de straat. Vertel er ook bij waarom je dat denkt. Misschien krijg je al ideeën door naar de titels van de hoofdstukken te luisteren." **Geef tijd voor nadenken en overleg. Kies een nummer voor de beurt. Laat degene het teamantwoord weergeven.**
Stimuleer het geven van een compleet antwoord.
Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
"We gaan straks lezen en tijdens het lezen gaan we memo's plakken. Net zoals in de vorige les plakken we de memo's bij de woorden die ons kunnen helpen bij het antwoord geven op de

teamvragen. De vragen van les 7 staan in je werkschrift. Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door. De eerste vraag gaat over rijke mensen in de stad. De vraag is: 'Wat doen rijke inwoners in hun vrije tijd?' Achter de vraag staat een nummer, op deze bladzijde kun je het antwoord vinden. Lees alle stukjes goed maar bekijk ook de tekst op de afbeelding. Soms kun je daar ook het antwoord op een vraag vinden. Na het lezen van de tekst vergelijk je de memo's met je maatje en bespreek je met je team of jullie antwoord klopte."

3. Zelfstandig lezen: bladzijde 30 t/m 33 en memo's plakken op aanwijzingen.

tijd 10 minuten
klaar woordenlijst

4. Maatjeswerk: memo's vergelijken.

tijd 10 minuten
klaar duolezen bladzijde 30 t/m 33

5. Teamwerk. Vraag & antwoord nabespreken.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

GH **1. Voorspelling.** "Kwam jullie voorspelling uit? Waarom wel/niet?" **Kies een nummer voor de beurt. Laat degene het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

///

"Een voorspelling komt niet altijd uit, omdat de schrijver van dit boek niet alle gebeurtenissen uit een periode kan vermelden in een hoofdstuk over een stad of straat."

2. Woorden van de week. "We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de middelste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..)."

GH **Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.**

///

Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.

facultatief **Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 10).**

terugblik

- woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

voorblik

- woorden van de week (kopieerblad 'afbeeldingen')
- lezen en vraag & antwoord

Les 8

- Lesdoel:**
- De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week.
 - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

- Materialen:**
- 'Zomaar een straat door de eeuwen heen', blz. 34 t/m 37
 - werkschrift les 8
 - kopieerblad week 2 'afbeeldingen'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - lezen en vraag & antwoord
- vooruitblik**
- woorden van de week (kopieerblad 'afbeeldingen')
 - lezen en verhelderen

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- GH**
- ///
1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en lees ze daarna nog eens in koor.
 2. **Woorden van de week.** "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer samenwerking met punten.**
 3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.
 4. **Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

- GH**
- ///
1. **Uitleg.** "In de vorige les hebben we gelezen over 'Een tijd van welvaart' en over 'Barre tijden'." De stad groeide en er kwam steeds meer industrie. Vandaag lezen we de laatste twee hoofdstukken uit dit boek.
 2. **Opdracht.** "De volgende hoofdstukken heten: 'De stad breidt uit' en 'De straat van vandaag'. In deze periode werden er veel uitvindingen gedaan. Pak je spiekbrieff 'voorspellen' erbij en denk na over welke uitvindingen we in deze hoofdstukken zullen lezen. Vertel er ook bij waarom je dat denkt." **Geef tijd voor nadenken en overleg. Kies een nummer voor de beurt. Laat degene het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
"We gaan straks lezen en tijdens het lezen gaan we memo's plakken. Net zoals in de vorige les plakken we de memo's bij de woorden die ons kunnen helpen bij het antwoord geven op de teamvragen. De vragen van les 8 staan in je werkschrift. Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door.
 3. **Zelfstandig lezen: bladzijde 34 t/m 37 en memo's plakken op aanwijzingen.**
 4. **Maatjeswerk: memo's vergelijken.**
- tijd klaar**
- 10 minuten
woordenlijst
- tijd klaar**
- 10 minuten
duolezen bladzijde 34 t/m 37

5. Teamwerk. Vraag & antwoord nabespreken.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen.

GH	1. Voorspelling. “Kwam jullie eerdere voorspelling over de hoofdstukken die we hebben gelezen uit? Waarom wel/niet?” Geef tijd voor nadenken en overleg. Kies een nummer voor de beurt. Laat degene het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
///	“Een voorspelling komt niet altijd uit, omdat de schrijver van dit boek niet alle uitvindingen uit een periode kan vermelden in een hoofdstuk over een stad of straat. De volgende les gaat niet over onze straat maar over de wereldgeschiedenis. Bedenk straks met je team twee belangrijke gebeurtenissen uit de wereldgeschiedenis.” Geef tijd voor nadenken en overleg. Kies een nummer voor de beurt. Laat degene het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
GH	2. Woorden van de week. “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met afbeeldingen.”
///	Geef tijd voor het maken van het werkblad.
facultatief	“Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij het plaatje.
///	Laat de leerlingen per plaatje steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.
facultatief	Besprek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 10).
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en vraag & antwoord - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - voorbereiding schrijf-/tekenopdracht
	facultatief <ul style="list-style-type: none"> - boekenclub: “Wie gaat er lezen?” - logboekje: “De volgende keer meenemen naar school!” - woordrijtjes

Les 9

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Zomaar een straat door de eeuwen heen', blz. 38 t/m 41
- toetsboekje, toets les 9
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 9
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfpdracht
- logboekjes & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst of de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 38 t/m 41 en de vragen maken.

tijd 30 minuten

klaar woordenlijst, klaaropdrachten afmaken, woordrijtjes alvast oefenen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." *Oefen dit eventueel.* Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.

tijd 10 minuten

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJF-/TEKENOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een stripverhaal maken met daarin een probleem en een oplossing.

1. Uitleg. "De volgende keer gaan jullie weer werken aan een schrijf-/tekenopdracht en ik ga vandaag alvast de uitleg hierover geven. Uitvinder Graham Bell vond eind 19^e eeuw de telefoon uit. In 1973 werd de eerste mobiele telefoon ontwikkeld in de Verenigde Staten. Jullie gaan in de volgende les een stripverhaal maken over de uitvinding van de mobiele telefoon."

DDU

“Schrijf met je maatje het verhaal stap voor stap op de kladversie van het werkschrift bij les 10. In de volgende les kun je tekeningen maken bij de verschillende stappen in het stripverhaal. In het verhaal moet een probleem voorkomen. Bedenk met je maatje een probleem dat in jullie strip voorkomt.” **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt.** “Welk probleem komt er in jullie strip aan de orde?”
2. Opdracht. “Tijdens de volgende les gaan jullie de strip maken. Vandaag bedenken jullie alvast na over wie de strip gaat, waar het zich afspeelt, over het begin, over een probleem en een grappige oplossing. Gebruik de afvinklijst zodat jullie de volgende keer gelijk kunnen beginnen met de schrijf-/tekenopdracht.”

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

- tip** *Als een leerling geen boek van thuis mee heeft, kan het ook een stukje lezen uit het stilleesboek van school.*
- 1. Logboekje.** “Vandaag ga je samen met je team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt.”
- tijd** 5 minuten
- tip** *Observeer of de teams goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*
- Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
- tip** *Bespreek eventueel alvast de opdrachten voor de volgende keer.*
- 2. Opdracht.** “De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn (thuis)leesboek gaat voorlezen. We hebben afgesproken dat je eerst aan je teamleden gaat vertellen waar je boek over gaat. Dan snappen zij het verhaal dat je straks gaat voorlezen beter. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”
- 3. Voorlezen aan het team. Geef de leerlingen de tijd om hun stukje voor te lezen.**
- tijd** 10 minuten
- 4. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in.** “Vertel nu aan elkaar waarom je een Tip of een Top gegeven hebt en leg goed uit waarom.”
- tijd** 10 minuten
- /// Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
- tip** *Wie dat wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan Tops geven.*

FACULTATIEF: WOORDCATEGORIE → BE- WOORDEN GEVOLGD DOOR EEN KLINKER

Doel: De leerlingen kunnen be- woorden gevolgd door een klinker correct en vloeiend lezen.

- DDU** **1. Uitleg.** “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Vandaag oefenen we woorden met een -g- die je uitspreekt als /zj/. Bijvoorbeeld ‘horloge’. Je ziet horloge (**horlo-ge uitspreken als ge**) Je ziet een -g- maar je spreekt het uit als /zj/, horlozje. Hoe spreek je het volgende woord uit?” **Schrijf op het bord: giraf. DDU.** “Inderdaad, de g-spreek je uit als /zj/, zjiraf. Straks gaan we nog meer woorden oefenen. Woorden met een -g- die je uitspreekt als /zj/ komen vooral uit het Frans. Het zijn leenwoorden.”
- 2. Lees de woorden van les 9 in het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor.**
- 3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij en controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.**
- tip** *Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen. Laat de groep Tips en Tops geven.*
- Noteer welke leerlingen de rijtjes vloeiend en correct kunnen lezen (kopieerblad vloeiend lezen).**

AFRONDING

1. Woorden van de week. Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 10).

terugblik

- toets
- voorbereiding schrijfpdracht
- punten en feedback

facultatief

- boekenclub: "Wie leest de volgende keer?" **Zet de namen op het bord.**
- logboekjes: "Deze nemen jullie weer mee naar huis."
- woordrijtjes

voorblik

- schrijf-/tekenopdracht
- team van de week

tip

Speel een Brain Game naar keuze.

Les 10

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een stripverhaal maken met daarin een probleem en een oplossing.

Materialen: - 'Zomaar een straat door de eeuwen heen', blz. 42 t/m 45
- werkschrift les 10
- kopieerblad schrijfpdracht 'strip'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding schrijfpdracht
- logboekje & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

vooruitblik - woorden van de week
- schrijfpdracht
- inleveren woordenlijst
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

facultatief *Indien u merkt dat de woorden van de week nog niet bij de leerlingen beklijven, herhaal dan de woorden van de week zoals hieronder beschreven.*

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.

2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.

tijd 5 minuten

GH **3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.**

/// **Geven van een teamantwoord: punten.**

SCHRIJF-/TEKENOPDRACHT: STRIPVERHAAL MAKEN

Doel: De leerlingen kunnen een stripverhaal maken met daarin een probleem en een oplossing.

1. Uitleg. "In de vorige les heb ik instructie gegeven over de schrijfpdracht. Als het goed is heb je nagedacht over het stripverhaal dat gaat over de uitvinding van de mobiele telefoon en een probleem en een grappige oplossing."

2. Opdracht. "Maak met je maatje een taakverdeling. Schrijf eerst alles op de kladversie in je werkschrift. Kijk op de afvinklijst of jullie alles hebben gedaan. Maak daarna bij iedere stap een tekening en schrijf er zinnen en/of woorden bij. Gebruik de praat- en denkwolkjes om in te schrijven."

tijd 20 minuten

klaar **3. Maatje/netversie.** "Bespreek met je maatje de kladversie en gebruik hiervoor de afvinklijst van les 10. Maak daarna het stripverhaal in het net op het kopieerblad."

tijd 20 minuten

/// **Samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

4. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.

tijd 10 minuten

5. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je de volgende keer anders/hetzelfde doen?") **voor de volgende keer.**

tip *Noteer in welke mate het de leerling gelukt is om aan de eisen van de schrijfpdracht te voldoen.*

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen op de woordbonnen.

	<p>1. Woorden van de week: schatkist. “In onze schatkist zitten de woordbonnen met betekenisvolle zinnen die we als team gemaakt hebben. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen voor het nieuwe boek. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar mooie zinnen laten horen.”</p>
DDU	<p>Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.</p>
///	<p>2. Woorden van de week: woordenlijst. “Vandaag levert iedereen de woordenlijst in. Deze wordt nagekeken en de punten hiervoor noteer je op de teamlijst.”</p>
tip	<p><i>Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om te letten of ieder teamlid de juiste bladzijden genoteerd heeft, de betekenis van elk woord heeft opgeschreven en een goede betekenisvolle zin heeft gemaakt. Gebruik deze informatie om in de volgende lessen de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijk naamwoorden).</i></p> <p>3. Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’.</p> <p>“Tel het aantal punten dat je vandaag hebt verdiend en overleg met elkaar waarom ik jullie die punten heb gegeven. Tel vervolgens het totaal aantal punten bij elkaar op.”</p> <p>Wie is het team van de week?</p>
terugblik	<ul style="list-style-type: none">- woorden van de week- samenwerkvaardigheid- schrijfpdracht- team van de week
voorblik	<ul style="list-style-type: none">- nieuw boek

Antwoorden werkschrift

Les 1

Antwoorden teamvragen	
De tijden veranderen	blz. 8
Vraag 1	De boeren verbouwden gewassen rond hun nederzetting.

Les 2

Antwoorden teamvragen	
De eerste boeren	blz. 12
Vraag 1	De mensen hebben nieuwe dingen geleerd zoals pottenbakken, stoffen weven en metaal bewerken.
Nieuwe kleren	blz. 12
Vraag 2	Nieuwe kleding wordt gemaakt van leer, bont en wol.

Les 3

Antwoorden teamvragen	
Belangrijke man	blz. 14
Vraag 1	De belangrijke mannen in het dorp zijn de krijgers, priesters en de smid.
Uit eten	blz. 16
Vraag 2	De meeste mensen eten in een herberg omdat ze thuis geen keuken hebben.
Afbeelding	blz. 17
Vraag 3	Een Basilica is een gebouw voor handel en rechtspraak.

Les 6

Antwoorden teamvragen	
De pest breekt uit	blz. 26
Vraag 1	Een andere naam voor de pest is de Zwarte Dood.
Stad onder vuur	blz. 28 en 29
Vraag 2	De drie soorten wapens zijn een kanon, een hellebaard en een musket.

Les 7

Antwoorden teamvragen	
Afbeelding	blz. 30
Vraag 1	De rijke inwoners dansen, kaarten en lezen gedichten in hun vrije tijd.
Kinderarbeid	blz. 33
Vraag 2	De meeste arme kinderen kunnen niet lezen of schrijven omdat ze al vroeg geld moeten verdienen.
Ziek geworden	blz. 33
Vraag 3	Mensen worden ziek door overbevolking, smerigheid en vervuild water.

Les 8

Antwoorden teamvragen	
Afbeelding	blz. 34 en 35
Vraag 1	Eind 19 ^e eeuw kon je gebruik maken van de stoomtrein, de stoomboot en de omnibus.
Kinderarbeid	blz. 35
Vraag 2	Een omnibus is een bus met paarden ervoor.
Huishouden	blz. 37
Vraag 3	Uitvindingen als wasmachines en stofzuigers hebben het huishouden makkelijker gemaakt.

Klaaropdracht les 3

Antwoorden puzzel	
Volgorde:	stro, hout, klei, aarde, leer, goud, bot, zilver, steen
Woord:	vuursteen

Antwoorden kopieerbladen

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 3	Welk woord van de week past het best in de zin?
Antwoord	1. fort 2. sikkkel 3. gewassen 4. smid 5. nederzetting 6. welvaart 7. offeren 8. opgericht 9. verzwaaard 10. ploeteren 11. eren 12. comfort

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 8	Welk woord van de week past het bij de afbeelding?
Antwoord	1. patrouilleren 2. dreggen 3. de infectie 4. verbrijzelen 5. het monument 6. importeren 7. de architectuur 8. de apotheker 9. de ruïne 10. populair 11. de herberg 12. restaureren

Antwoorden toetsen

Antwoorden toetsen les 4

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3	20	100
	4	40	
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	D	
	2	B	
	3	C	
	4	De kerk is van steen omdat het minder snel brandt. Omdat het minder snel brandt. Brandt minder snel.	40 30 20
WS	5	C	
	6	A	
	7	B	
	8	B	
	9	Ploeteren betekent heel hard werken. Ploeteren is dat je hard werkt. Hard werken./Veel doen.	20 15 10

Antwoorden toetsen les 9

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3	20	100
	4	40	
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	C	
	2	D	
	3	A	
	4	De Europese ontdekkingsreiziger Marco Polo reist naar China.	40
		Marco Polo reist naar China.	30
		Marco Polo.	20
WS	5	B	
	6	B	
	7	C	
	8	B	
	9	Verbrijzelen is in kleine stukjes vernielen of kapot gaan.	20
		In kleine stukjes vernielen/kapot gaan.	15
		Kleine stukjes.	10

Kopieerbladen

Kopieerblad les 3: 'Zomaar een straat door de eeuwen heen'

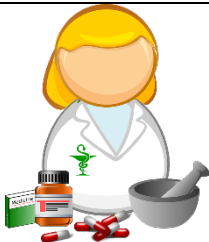

Betekenisvolle zinnen

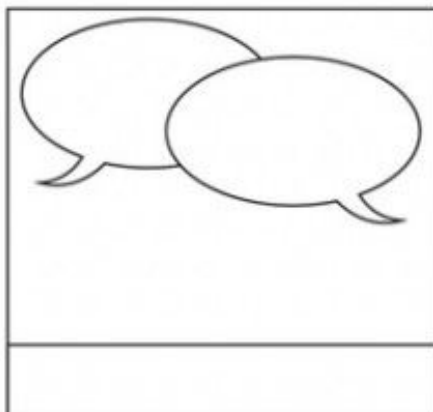
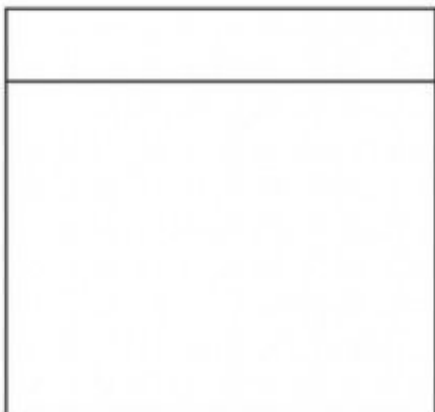
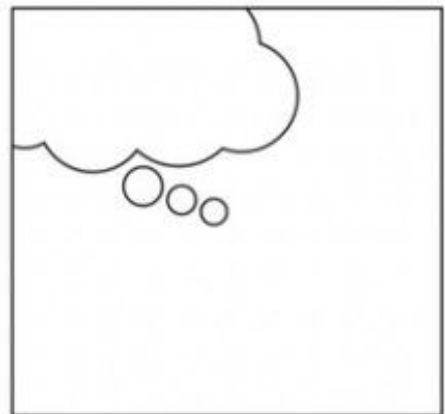
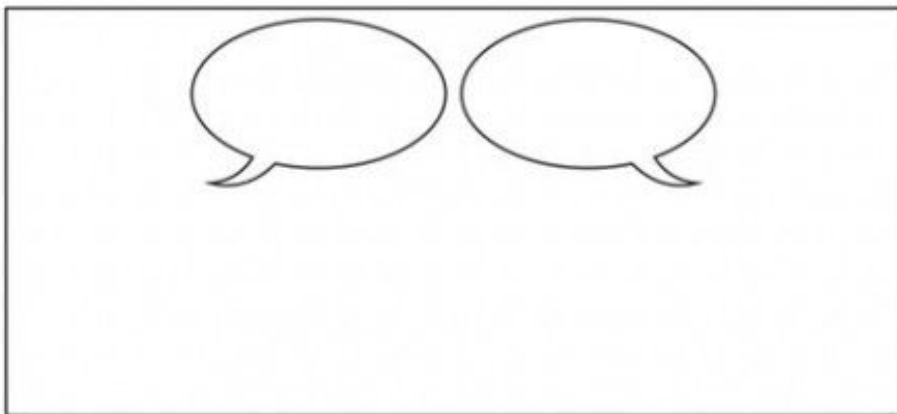
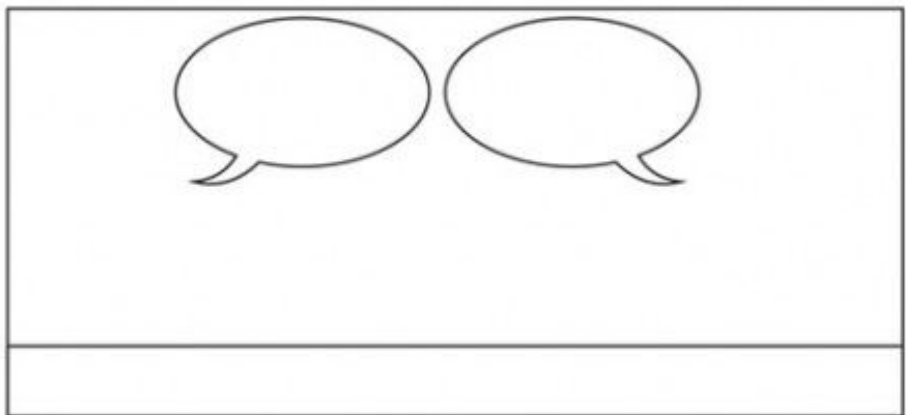
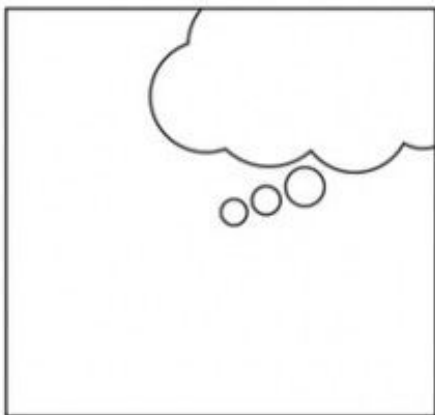
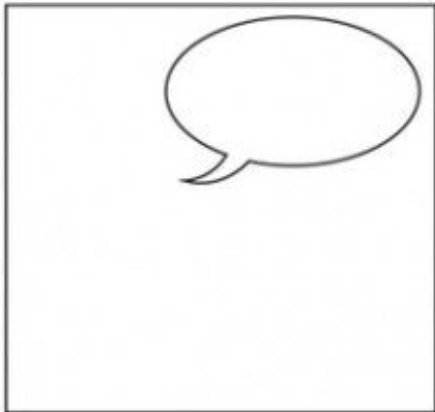
Op de heuvel staat het waarin de ridders wonen.	
Vroeger gebruikte de boer de om het graan te oogsten.	
Graan en maïs zijn de.....die op dit stuk land verbouwd worden.	
Het hoefijzer wordt gemaakt door de.....	
In de wonen de jagers in zelfgebouwde hutten.	
Door de kunnen mensen nu dure spullen kopen.	
De priesters een gouden zwaard aan de goden.	
De grote, zware boomstammen zijn.....om er een huis van te bouwen.	
Omdat het visnet blijft drijven de visser het net met een steen.	
Na een dag is al het werk klaar.	
De mensen hun goden in een tempel.	
Dit nieuwe bed ligt lekker, hetis veel groter dan op mijn oude bed.	

Kopieerblad les 8: 'Zomaar een straat door de eeuwen heen'

Welk woord van de week past **het best** bij de afbeelding?

1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

8.	
9.	
10.	
11.	
12.	

Groep:
Leerkracht:
Periode:

Naam leerling

[illegible]

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All - Nederland om met het programma te werken.
